

scenariusz nr 10

DOCENIAM ZNACZENIE PRACY

INFORMACJE
OGÓLNE

ZADANIA
PODSTAWOWE

ZADANIA
FAKULTATYWNE

ZADANIA
DODATKOWE

Cele ogólne

1. Kształtowanie pozytywnej postawy wobec pracy jako źródła utrzymania, rozwoju i satysfakcji.
2. Wskazywanie możliwości i różnych form aktywności.

Cele szczegółowe

- ▶ Uczeń potrafi określić znaczenie pracy jako aktywności zorganizowanej i ukierunkowanej na cel.
- ▶ Uczeń zna różne formy aktywności celowej, które może podjąć po ukończeniu szkoły.
- ▶ Uczeń potrafi określić korzyści płynące z pracy.
- ▶ Uczeń zna sytuację człowieka, który nie podejmuje żadnej aktywności.

Metody pracy

- ▶ miniwykład
- ▶ rozmowa kierowana
- ▶ prezentacja multimedialna
- ▶ opowiadanie
- ▶ metoda ćwiczeń praktycznych

Czas zajęć

45 min. z możliwością rozszerzenia do 90 min.

Środki dydaktyczne znajdujące się na płycie CD

1. Ilustracje przedstawiające ludzi w sytuacji pracy lub bezczynności
2. Etykieta z hasłem: „Każda praca jest ważna i potrzebna”
3. Prezentacja multimedialna lub ilustracje (zamiennie) do historyjki „Historia Maćka”
4. Etykiety z wypisanymi korzyściami płynącymi z aktywnego życia
5. Sylwetka Jana Pracowitego oraz Michała Nieroba
6. Etykiety z nazwami instytucji „Gdzie może pracować Małgorzata?”
7. Prezentacja multimedialna lub ilustracje (zamiennie) do historyjki „Mistrz murarski”
8. Karta ewaluacji zajęć dla ucznia
9. Karta pracy ucznia
10. List do rodziców
11. Wskazówki dla zespołu edukacyjno-wychowawczego
12. Kontur Polski

Środki dydaktyczne do samodzielnego przygotowania przez nauczyciela

13. Arkusz szarego papieru i klej
14. Flamastry

NOTATKI

PRZEBIEG ZAJĘĆ

I. Etap wprowadzający

A. Czynności organizacyjno-mobilizujące

Powitanie – ok. 2 min.

Proszę aby pomachały do mnie:

- ▶ osoby, które chciałyby pracować w swoim zawodzie,
- ▶ osoby, które chciałyby dalej uczyć się
- ▶ osoby, które chciałyby mieć swoje pieniądze,
- ▶ osoby, które chciałyby robić to co potrafią i lubią,
- ▶ osoby, które mają już pomysł na to, co będą robić po ukończeniu szkoły.

W grupie uczniów z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym powitanie ograniczamy do:

Proszę aby pomachały do mnie:

- ▶ osoby, które chciałyby robić to, co potrafią i lubią,
- ▶ osoby, które chciałyby pomagać rodzicom, rodzeństwu
- ▶ osoby, które chciałyby pracować z rówieśnikami

B. Pobudzenie zainteresowania

Ćwiczenie 1

„Czy to jest praca?” – ok. 6 min.

Środki dydaktyczne;

1. Ilustracje przedstawiające ludzi w sytuacji pracy lub bezczynności.

Nauczyciel umieszcza na tablicy ilustracje z różnymi rodzajami aktywności człowieka. Ilustracje odwrócone są do tablicy. Uczniowie podchodzą i kolejno odkrywają ilustracje. Zadaniem ich jest stwierdzenie, co jest pracą. Na tablicy pozostają tylko obrazy przedstawiające pracę.

Ilość i treść ilustracji dobieramy do możliwości grupy.

C. Uzasadnienie potrzeby uczenia się przewidzianych wiadomości i umiejętności

Na dzisiejszych zajęciach będziemy rozmawiać o tym, czy warto jest pracować i jakie korzyści daje praca. Zastanowimy się też wspólnie, czy wszystkie zajęcia, nawet takie, za które nie otrzymuje się wynagrodzenia są pracą. Być może teraz każdy z Was zadaje sobie pytania: Czy ja mogę pracować? Czy lepiej będzie mi się żyło, jeśli będę pracować po ukończeniu szkoły? Na te pytania odpowiecie sobie z moją pomocą podczas dzisiejszych zajęć.

II. Etap pracy właściwej

A. Wiedza (OBSERWUJĘ – WIEM)

Ćwiczenie 2

„Co by było gdyby...” – ok. 7 min.

Cel: Uczeń dostrzega znaczenie pracy jako aktywności zorganizowanej i ukierunkowanej na cel.

Środki dydaktyczne:

2. Etykieta z hasłem: „Każda praca jest ważna i potrzebna”

Nauczyciel podaje hipotetyczne sytuacje, a uczniowie podają ich możliwe konsekwencje.

1. Co by było, gdyby nikt nie chciał sprzątać stołówek, wywozić śmieci, zamykać ulic?
2. Co by było, gdyby każdy był bezrobotny?
3. Co by było, gdyby nikt nie chciał piec chleba i bułek?
4. Co by było, gdyby nikt nie chciał zrywać owoców?
5. Co by było, gdyby nikt z rodziny nie pracował?

Uczniowie mogą podać jeszcze inne przykłady ukazujące wartość pracy jako jednej z podstawowych aktywności człowieka.

Miniwykład

Praca to taki rodzaj czynności, które powodują korzystną i wartościową zmianę w otoczeniu. Ktoś posprząta stołówkę, dzięki czemu inni mogą zjeść posiłek w czystym pomieszczeniu. Ktoś upiecze chleb i dzięki temu inni nie są głodni. Ktoś ułoży towar na półkach i dzięki temu inni mogą bez kłopotu zrobić zakupy. Opiekując się młodszym rodzeństwem albo pomagając rodzicom w polu wykonujesz również pracę. Czynności, które są pożyteczne i sprawiają, że dobrze i bez większych kłopotów żyje się ludziom, można nazwać pracą.

Wniosek do zapamiętania: Każda praca jest ważna i potrzebna.

W grupie uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym proponujemy ograniczyć ilość omawianych sytuacji do 3, np: 1, 3, 5.

Ćwiczenie 3

„Historia Maćka” – ok. 10 min.

Cel: Uczeń zna różne formy aktywności celowej, które może podjąć po ukończeniu szkoły.

Środki dydaktyczne:

3. Prezentacja multimedialna lub ilustracje (zamiennie).

Nauczyciel przed przeczytaniem historyjki, demonstruje „portrety” bohaterów historyjki na slajdach PP „Historia Maćka.

▶ **Maciek** jest uczniem trzeciej klasy. W czerwcu kończy naukę. Jak każdy uczeń zastanawia się nad tym, co będzie po ukończeniu szkoły? Razem z kolegami często rozmawiają o swojej przyszłości. Każdy ma inny pomysł.

▶ **Jarek** chciałby się uczyć ale nie wie, gdzie mógłby to robić.

▶ **Tomek** ma problemy ze zdrowiem. Ostatnio stawał przed Komisją do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności. Ma orzeczoną umiarkowaną stopień niepełnosprawności. Trochę się tym zmartwił ale pani psycholog wyjaśniła mu, że mając orzeczenie może uczęszczać do warsztatów terapii zajęciowej albo środowiskowego domu samopomocy. Może nawet szukać pracy w zakładach pracy chronionej, zakładzie aktywizacji zawodowej albo wykonywać pracę chałupniczo. Zresztą rodzice mają duży ogród i sad. Zawsze znajdzie się zajęcie i Tomek nudzić się nie będzie, a nudy boi się najbardziej. „Szczерze mówiąc nawet nie spodziewałem się, że mam tyle możliwości” – powiedział później do kolegów.

▶ **Adam** po trzech latach nauki stwierdził, że nie chce pracować w zawodzie, którego się uczył. Po prostu nie wyobraża sobie siebie w kuchni. Chciałby pracować na budowie.

▶ **Maciek** pochodzi z biednej rodziny. Mieszka na wsi. Mama nie pracuje, zajmuje się czwórką młodszego rodzeństwa Maćka i prowadzeniem domu. Ojciec pracuje w prywatnej firmie. Jego zarobki nie są zbyt wysokie. Rodzinie często brakuje pieniędzy. Maciek jako najstarszy z rodzeństwa chciałby pomóc rodzicom, zarobić na siebie, kupić dzieciakom nowe zabawki. Wie, że praca daje mu możliwość poznania ciekawych ludzi i wyrwania się ze wsi.

Od pewnego czasu Maciek pilnie śledzi wszelkie ogłoszenia związane z pracą. Chciałby pracować w piekarni i ma duże szanse, bo w czasie wakacji już tam pracował.

Rozmowa kierowana na temat opowiadania:

- ▶ O czym rozmawiają chłopcy?
- ▶ Co chciałby robić Jarek?
- ▶ Co może robić Tomek, jeśli ma orzeczenie o stopniu niepełnosprawności?
- ▶ Co planuje robić Adam
- ▶ Co chciałby robić Maciek ?
- ▶ Każdy z chłopców planuje, że po ukończeniu szkoły będzie aktywny. Jak myślicie, dlaczego?

Miniwykład

Po zakończeniu szkoły możecie dalej się uczyć w innej szkole lub uczęszczać na zajęcia do środowiskowego domu samopomocy. Niektórzy z was mogą podjąć pracę zarobkową, by samodzielnie się utrzymywać i pomóc rodzinie. Można też, mając orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, pracować w warsztatach terapii

zajęciowej, zakładach aktywizacji zawodowej, czy też w zakładach pracy chronionej. Są wreszcie i tacy, którzy mogą pomagać rodzicom w pracach polowych, w ogrodzie, w obowiązkach domowych. Ważne jest, aby nie siedzieć w domu beczynnie. Praca to każde zajęcie, które daje korzyści, takie jak: zadowolenie z siebie, pieniądze, wdzięczność innych ludzi, pochwały od innych, nowe umiejętności zawodowe, większą samodzielność, nowe znajomości i przyjaźnie.

Ćwiczenie nie jest przeznaczone dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym. Jego odpowiednikiem dla tej grupy jest ćwiczenie kolejne.

Ćwiczenie 4

„Gdzie może pracować Małgorzata?” – ok. 10 min.

Cel: Uczeń zna różne formy aktywności celowej, które może podjąć po ukończeniu szkoły.

Środki dydaktyczne:

6. Etykiety z nazwami instytucji

Małgorzata jest uczennicą ostatniej klasy szkoły przysposabiającej do pracy. Lubi gotować. Potrafi obrać dokładnie warzywa do zupy, przygotować surówki do obiadu, upiec biszkopt na deser. Małgosia potrafi samodzielnie posprzątać kuchnię i nakryć stół do obiadu. Dziewczyna nie chce beczynnie siedzieć w domu i „nic nie robić”. Z tego powodu bardzo się martwi, bo nie wie czy ma szansę na znalezienie pracy, która byłaby potrzebna i ważna.

Rozmowa kierowana:

1. Jakie czynności Małgorzata umie wykonać samodzielnie?
2. Czy Małgorzata ma szansę na znalezienie pracy ważnej i potrzebnej?
3. Gdzie może szukać pracy Małgorzata, o której Wam czytałam(em)?

Po ukończeniu szkoły przysposabiającej, uczniowie mogą pracować w warsztatach terapii zajęciowej, środowiskowym domu samopomocy, zakładzie pracy chronionej albo zakładzie aktywizacji zawodowej.

Nazwy instytucji nauczyciel demonstruje na tablicy. Następnie zadaje kolejne pytania:

1. W jaki inny sposób Małgorzata może wykorzystać swoje umiejętności?
2. Czy ktoś z Was myślał już o tym, co będzie robił po zakończeniu szkoły?

Ćwiczenie nie jest przeznaczone dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim. Jego odpowiednikiem dla tej grupy jest ćwiczenie poprzednie.

B. Działanie (Działam)

Ćwiczenie 5

„Aktywność czy beczynność? – wybór należy do Ciebie!”

– ok. 15 min.

Cel: Uczeń potrafi wymienić korzyści wynikające z aktywności i konsekwencje bezrobocia.

Środki dydaktyczne:

4. Etykiety z korzyściami
13. Arkusz papieru (szarego lub wedle uznania), klej
14. Flamastry

Nauczyciel dzieli tablicę na połowę. Jedną kolumnę podpisuje „Aktywność”, drugą „Beczynność”.

Uczniowie wpisują po jednej stronie korzyści płynące z różnych rodzajów aktywności po ukończeniu szkoły a po drugiej konsekwencje płynące z beczynności/bezrobocia.

Nauczyciel lub chętny uczeń zapisuje na tablicy korzyści wynikające z aktywnego życia (jeżeli pomysły uczniów wyczerpią się, nauczyciel może uzupełnić lub zadawać pytania naprowadzające).

- ▶ nie nudzisz się
- ▶ poznajesz nowych kolegów i koleżanki
- ▶ ćwiczysz to, czego nauczyłeś się w szkole

- ▶ uczysz się nowych umiejętności
- ▶ zarabiasz pieniądze
- ▶ zdobywasz uznanie i podziw innych osób
- ▶ jesteś zadowolony z siebie
- ▶ zyskujesz wdzięczność innych
- ▶ jesteś przydatny i pomocny

Konsekwencje braku aktywności w zakresie pracy:

- ▶ nuda
- ▶ brak zadowolenia
- ▶ popadanie w alkoholizm
- ▶ brak pieniędzy/bieda
- ▶ samotność
- ▶ przestępczość/konflikty z prawem
- ▶ konflikty z rodziną
- ▶ utrata umiejętności wyuczonych w szkole

Zadaniem każdego ucznia jest wskazanie trzech korzyści, które są dla niego najważniejsze i zaznaczenie ich na tablicy np. przez postawienie znaku „+”. Powstaje w ten sposób grupowa hierarchia ważności. Nauczyciel wspólnie z uczniami podsumowuje ćwiczenie.

W grupie uczniów z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym nauczyciel z uczniami wykonuje plakat, zachęcający młodzież do podjęcia pracy „Warto pracować!”

Można przy tym wykorzystać etykiety z wypisanymi korzyściami z aktywnego życia.

Nauczyciel pokazuje je, odczytuje ich treść, chętny uczeń przykleja je na plakacie. W plakacie można również wykorzystać ilustracje z ćwiczenia nr 1 „Czy to jest praca?”

NOTATKI

Ćwiczenie 6

„Porównaj i pomyśl” – ok. 10 min.

zadanie fakultatywne

Cel: Uczeń zna sytuację człowieka, który nie podejmuje żadnej aktywności i korzyści wynikające z podejmowania aktywności

Środki dydaktyczne:

3. Sylwetka Jana Pracowitego oraz Michała Nieroba

Nauczyciel prezentuje dwa „portrety” i wyjaśnia, że nazwiska tych panów dużo mówią o ich życiu. Zadaniem uczniów jest ich opisanie z pomocą pytań:

1. Co widzicie na portrecie Jana Pracowitego? – nauczyciel pomaga wskazując

- a. Czy wygląda na radosnego?
- b. Czy ma przyjaciół i znajomych?
- c. Jak myślicie, czy Jan Pracowity jest zadowolony?
- d. Jak myślicie, czym się zajmuje?

2. Co widzicie na portrecie Michała Nieroba

- a. czy ten pan jest zadowolony?
- b. czy ma przyjaciół i znajomych?
- c. czy wygląda jak człowiek szczęśliwy?
- d. Jak myślicie, czym się zajmuje?

3. Z którym z nich chcielibyście współpracować?

4. Kto z Was chciałby wyglądać jak Michał Nierób? Dlaczego?

Miniwykład

Od Was zależy, co będziecie robić po ukończeniu szkoły. Jeśli, wybieriecie aktywne i pracowite życie, to Wy i Wasze życie, będzie „kolorowe” i radosne, jak na portrecie Jana Pracowitego. Praca to nie tylko pieniądze, ale również zadowolenie, wdzięczność i podziw innych, nowe umiejętności potrzebne w dorosłym życiu.

Ćwiczenie to polecamy dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Ćwiczenie 7

„Moja mapa” – ok. 35 min.

Zadanie dodatkowe

Cel: Uczeń zna różne formy aktywności celowej, które może podjąć po ukończeniu szkoły.

Środki dydaktyczne:

13. Kartki A 4 z narysowanym konturem Polski, flamastry

Uczniowie sporządzają „mapę” warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy, zakładów aktywności zawodowej w pobliżu swojego miejsca zamieszkania.

Zadanie to wymaga od nauczyciela zgromadzenia informacji na temat w/w instytucji w najbliższej okolicy zamieszkania poszczególnych uczniów (z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym). Uczniowie otrzymują kontury Polski z zaznaczoną miejscowością, w której mieszkają i jeżeli w tej miejscowości znajdują się WTZ, ŚDS, zakłady pracy chronionej czy ZAZ-y to zaznaczają w ustalony sposób np. WTZ zielony kwadrat, ŚDS – czerwony trójkąt itp. W przypadku, gdy w miejscowości, gdzie mieszka uczeń nie ma w/w instytucji, zaznaczamy miejscowości, które znajdują się najbliżej miejsca zamieszkania, gdzie znajdują się w/w instytucje. Mapę umieszczamy w port folio.

Specyfika mapy zależy od możliwości i potrzeb uczniów biorących udział w zajęciach.

Uczniowie z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim mogą zaznaczyć na mapie zakłady pracy, które znajdują się w pobliżu ich miejsca zamieszkania.

NOTATKI

Ćwiczenie 8

Opowiadanie „Mistrz Murarski” – ok. 10 min.

Zadanie dodatkowe

Środki dydaktyczne:

7. Obrazki na slajdach PP „Mistrz murarski”

Pewien mistrz murarski pracował wiele lat w wielkim zakładzie budowlanym aż do czasu, kiedy otrzymał zamówienie na wybudowanie wspaniałej willi według własnego projektu i uznania. Mógł wybrać najpiękniejsze miejsce i nie przejmować się żadnymi kosztami.

Prace rozpoczęły się natychmiast. Wykorzystując pokładane w nim bezgraniczne zaufanie, jakim go obdarzono, najpierw pomyślał sobie, że może użyć starych surowców oraz zatrudnić mniej wykwalifikowanych robotników, aby w ten sposób zagarnąć dla siebie zaoszczędzone pieniądze.

Kiedy dom został już ukończony, w czasie wydanego na tę okoliczność przyjęcia, wręczył swojemu Prezesowi klucze do posiadłości.

Prezes jednak zwrócił mu je natychmiast i uśmiechając się powiedział:

Ten dom jest naszym podziękowaniem dla ciebie za rzetelną pracę. Niech będzie wyrazem naszego poważania i szacunku.

Rozmowa kierowana:

Jaką propozycję otrzymał mistrz od swego pracodawcy?

Czy mistrz był uczciwy względem swego pracodawcy ?

Czy był sumienny i lojalny?

Czy takie zachowanie mu się opłaciło? Dlaczego?

Jak rozumiesz powiedzenie: **Uczciwą pracą ludzie się bogacą?**

Albo: **Twoje dni są cegłami, z których budujesz dom swojej przyszłości.**

Ćwiczenie nie jest przeznaczone dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym.

NOTATKI

III. Etap końcowy

Rozmowa podsumowująca – ok. 3 min.

Środki dydaktyczne:

9. Karta pracy ucznia

Na dzisiejszych zajęciach rozmawialiśmy o tym, że praca to każda czynność, która przynosi korzyść pracownikowi, jak i innym osobom. Korzyści z pracy to: zadowolenie z siebie, podziw i uznanie innych osób, uczenie się nowych czynności, pieniądze, nowi znajomi i przyjaciele.

Każda praca jest ważna i potrzebna, dlatego warto jest być aktywnym.

Bardzo proszę aby każdy z was wypełnił w domu (samodzielnie lub z pomocą) kartę pracy. Informacje, które w niej zawrzecie będą przydatne podczas kolejnych zajęć.

Informacja zwrotna ze strony uczniów – ok. 2 min.

Środki dydaktyczne:

8. Karta ewaluacji zajęć dla ucznia

Uczniowie przekazują nauczycielowi informacje zwrotne, co im się podobało, co było dla nich ciekawe podczas zajęć

NOTATKI

PRACA POMIĘDZY ZAJĘCIAMI

PRACA WŁASNA UCZNIA

Środki dydaktyczne:

9. Karta pracy ucznia

Uczeń sporządza (z pomocą) i umieszcza w swoim portfolio listę czynności, które potrafi samodzielnie wykonać i określa rodzaj pracy, którą mógłby wykonywać we wskazanej przez siebie konkretnej instytucji.

W przypadku uczniów, którzy **nie potrafią pisać**, można wykorzystać obrazki z bazy programu Boardmaker.

PRACA Z RODZICAMI

Środki dydaktyczne:

10. List do rodziców

Zwracamy się z prośbą do rodziców, by znaleźli czas na krótką bądź dłuższą rozmowę z dzieckiem o tym, co działo się na zajęciach. Prosimy także o opowiedzenie dziecku pierwszych doświadczeń rodziców w poszukiwaniu pracy.

ZESPÓŁ EDUKACYJNO-WYCHOWAWCZY

Nauczyciele, Wychowawcy internatu

Środki dydaktyczne:

11. Wskazówki dla zespołu edukacyjno-wychowawczego

Nauczyciele praktycznej nauki zawodu podczas zajęć praktycznych podkreślają wartość wykonywania różnych czynności (np. porządkowych, przygotowawczych, itp.) i ich znaczenie w całości zadania.

Zorganizowanie wycieczki edukacyjnej do jednej lub dwóch instytucji: zakładu aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowego domu samopomocy lub zakładu pracy zgodnie z kierunkiem kształcenia w celu zdobycia wiedzy o charakterze pracy w tych instytucjach/zakładach.

Proponujemy wybrać odpowiednią instytucję ze względu na potrzeby grupy, z którą odbywają się zajęcia.

Proponujemy zachęcić rodziców do uczestnictwa w wycieczce.

Wychowawcom internatu proponujemy pomoc uczniom w wykonaniu mini-przewodnika dla absolwenta, w którym zamieszczone będą informacje dotyczące:

- ▶ pomocnych instytucji (PCPR, Urząd Pracy, OPS),
- ▶ rodzajów szkół, gdzie mogą kontynuować naukę,
- ▶ nazw gazet i adresów stron internetowych gdzie zamieszczane są ogłoszenia o pracy,
- ▶ innych form aktywizacji niepełnosprawnych absolwentów: WTZ, ŚDS, ZAZ i inne.

NOTATKI